

مبانی تربیت و رشد اسلامی

خلاصه جلسه دوم

موضوع:

تعریف مبانی، اصول و روش‌ها و
اهمیت مبانی تربیت

بسم الله الرحمن الرحيم

بخش اول: اهمیت و چیستی مبانی در تربیت

۱. چرا مبانی؟

- مشکل اصلی تربیت: مشکل اصلی در تربیت، به‌ویژه تربیت دینی، نه روش‌ها، بلکه مبانی است.
- ریشه اختلافات: عدم اشتراک در روش‌های تربیتی، ناشی از نداشتن مبانی مشترک است. زبان مشترک از مبانی آغاز می‌شود.
- فراتر از کلیات: بررسی مبانی باید دقیق و جزئی باشد، نه صرف اعتقادات کلی (مثل ایمان کلی به خدا).

۲. مبانی چیست؟

- تعریف: مبانی مانند "خط کرسی" در خوشنویسی، شاقول، سنگ محک و ملاک سنجش است. مبانی، معرفت‌های بنیانی و تفسیر ما از عالم هستی (خدا، هدف خلقت،

انسان و...) است.

- بسیاری از فعالان حوزه تربیت، مطالعه عمیقی در مبانی ندارند و صرفاً روش‌ها را دست‌چین می‌کنند.

۳. مثال کلیدی: "هدف خلقت"

- روانشناسی غربی: اغلب "هدف خلقت" را در راهکارهای تربیتی بی‌ربط می‌داند.
- دین: هدف خلقت "عبودیت" است. تمام برنامه‌های تربیتی باید در این راستا باشد.
- نقد نگاه مادی به احکام: توجیه احکام صرفاً با منافع دنیایی (نماز برای ورزش، روزه برای رژیم) انحراف از مبانی دینی و تضعیف تعبد است.

۴. مبانی، اصول، روش‌ها

- مبانی: نگاه کلی و معرفت‌های بنیانی.
- اصول: قواعد کلی و بایدهای تربیتی

(برخاسته از مبانی).

- روش‌ها: راهکارهای جزئی (برخاسته از اصول).

- مثال "فطرت":

- مبنا: انسان دارای فطرت الهی (خداشناس و خدادوست) است. (نقطه افتراق با نگاه مادی‌گرای غربی)

- اصل: مربی باید عوامل شکوفایی فطرت را تقویت و موانع را رفع کند.

- روش: استفاده از رفتارهای فطری (تواضع، مهربانی)، تهذیب نفس.

۵. خطرات غفلت از مبانی

- فعالیت بر روی روش بدون مبنا: انتخاب روش‌ها بر اساس جذابیت ظاهری، بدون توجه به مبانی آن‌ها (که اغلب غربی و مادی است).

- تمایل به رویکردهای غربی: به عنوان مثال در تربیت کودک نادیده گرفتن مفاهیم انتزاعی (خدا، معاد) قبل از سن خاص، که با مبانی دینی (مانند تکلیف در ۹ سالگی) در تضاد است.

- خطر مشاوره بدون مبانی: ارائه مشاوره‌های تربیتی و ازدواج بدون داشتن مبانی محکم دینی، می‌تواند منجر به انحرافات و تصمیمات غلط شود (نقد تست‌های روانشناسی غربی).

- استناد صحیح به روایات نیازمند روش فقهی و اجتهادی است، نه برداشت‌های شخصی یا استفاده ابزاری از روایات برای تأیید نظرات غیردینی.

۶. اشتباهات ما و لزوم تهاجم علمی

- انفعال در برابر علم غرب: باید در عرصه علم، تهاجمی عمل کرده و مبانی دینی خود را با قوت مطرح کنیم.

- نقد علم تجربی به عنوان مبنای مطلق: علم تجربی متغیر و دارای تاریخچه‌ای از نظریات نقض شده است.
- مقابله با قدرت تلقین روانشناسی غربی: بسیاری از نظریات روانشناسی غربی، با قدرت رسانه تبدیل به باور شده‌اند، درحالی‌که ممکن است با مبنای دینی و فطرت انسانی در تضاد باشند.

بخش دوم: سیر مطالعاتی پیشنهادی

۱. کلیات سیر

- حجم و زمان: روزانه ۳-۴ ساعت مطالعه و فعالیت (شامل کتب شهید مطهری، کتب تربیتی، کتب مقام معظم رهبری، صوت تفسیر و کلاس مبنای).
- هدف: تربیت نیروی متخصص در حوزه تربیت دینی.

۲. اهمیت و ضرورت تلاش

- پاسخگویی در قیامت: کم‌کاری در تربیت دینی، با وجود ظرفیت‌های دین، موجب مسئولیت است.
- نیاز جامعه: جامعه و نهادها تشنه تربیت دینی اصیل هستند.
- الگوگیری از بزرگان: تلاش و مجاهدت علمی و عملی، راه رسیدن به هدف است.

۳. توصیه‌های پایانی

- تضرع و توسل: برای توفیق و برکت در وقت.
- دعای والدین و شخصی.
- همراهی خانواده‌ها: برگزاری جلسه با خانواده‌ها برای جلب حمایت.
- انگیزه‌دهی متقابل.
- جدیت و تعهد.